

НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ

Тиждень 16, урок 78

Обладнання і матеріали:

- навчальний посібник “Українська мова та читання” ч. 3 (авторка Г. Остапенко), с. 58-59;
- відео “[Забавлянки та співанки з Росавою](#)”, народна хороводна гра “[Подоляночка](#)”, віршик-скоромовка Янка Гортала “[Буда і приблуда](#)”, [розповідь про користь скоромовок](#), колядка “[Прилетіли Ангелята](#)”, [лічилка](#) Аркадія Музичука;
- роздруківки “[Жанри народної творчості](#)”, вірш Петра Сороки “[Гриб і грип](#)”, слова колядки “[Прилетіли Ангелята](#)”.

Слова на дошці: “Народна мудрість передається з уст в уста”.

УВЕДЕННЯ В ТЕМУ

1. Каліграфічна хвилинка

Прочитайте забавлянку. Коли ви її можете почути? Чому цей твір називають саме забавлянкою? Які рухи рук підходять до слів забавлянки? Випишіть з віршика однокорінні слова. Складіть з ними 2-3 речення.

Ми долоньки розімнемо,
Пальчик пальчиком торкнемо.
Раз, два, три, чотири, п'ять —
Навчимося рахувать.
Наталя Мазур

2. Бесіда “Що таке народна мудрість?”.

Прочитайте речення, написане на дошці, — “Народна мудрість передається з уст в уста”.

Запитання до дітей

- Як ви розумієте цей вислів?
- Яке старовинне слово вжите у вислові?
- Як звучав би вислів нині?
- Що, на вашу думку, означає “народна мудрість”?
- Наведіть приклади народної мудрості. Звідки ви знаєте ці вислови? Чи пригадуєте, як саме дізналися?

Інформація для вчителя

Усна народна творчість — художня колективна літературна і музична творча діяльність народу, яка засобами мови зберегла знання про життя і природу, давні культу й вірування, а також світ думок, уявлень, почуттів, переживань, фантазії.

3. Вправа “Квіточка народної творчості”

Педагог читає дітям визначення жанрів народної творчості, учні називають кожний з них і вписують назву в один з кругів (див. роздруківку “[Жанри народної творчості](#)”).

- Короткий і дотепний опис людини, тварини, предмета, події чи явища, які треба розпізнати і назвати. (*Загадка*).
- Невеликий віршик, за допомогою якого визначаються роль і місце учасників гри. (*Лічилка*).
- Передбачення змін у природі на підставі поведінки тварин і рослин. (*Прикмета*).
- Коротка фраза, що містить складні для вимови поєднання слів і звуків. (*Скоромовка*).
- Обрядові пісні, які виконуються в усіх регіонах України напередодні Різдва. (*Колядки*).
- Короткий жартівливий віршик чи пісенька, який супроводжується відповідними рухами й легко запам’ятовується. (*Забавлянка*).

РОБОТА З ТЕКСТОМ

1. Читаємо народні твори (*завдання 1, с. 58 посібника*) самостійно — мовчки або пошепки.

2. Виконання вправ 2–3 (*див. с. 59 посібника*) — *обговорення народних творів (робота у групах)*.

Об’єднуємо дітей у 4 групи. Кожна група отримує завдання провести майстер-клас, на якому треба показати, як можна використовувати народні твори у повсякденному житті.

Етапи роботи груп

1. Подивитися відео.
2. Вивчити твір напам’ять.
3. Придумати, як пояснити іншій групі, для чого твори усної народної творчості потрібні в житті.
4. Провести майстер-клас (діти вибирають спікера, або проводять разом).

Група 1. Забавлянка.

Обладнання: горішки, лялька.

Відео: “[Забавлянки та співанки з Росавою](#)”.

Група 2. Скоромовка.

Відео: віршик-скоромовка Янка Гортала “[Буда і прибудда](#)”, [розповідь про користь скоромовок](#).

Група 3. Колядка.

Обладнання: бубни, маракаси, трикутник тощо.

Відео: колядка “[Прилетіли Ангелята](#)” (див. [слова колядки](#) у роздруківці).

Група 4. Лічилка.

Відео: [лічилка](#) Аркадія Музичука.

Обладнання: віночок для Подоляночки.

Запропонуйте учням лічилкою вибрати Подоляночку і провести народну хороводну гру “[Подоляночка](#)”.

3. Виконання вправи 4 (див. с. 59 посібника).

4. Читання правила на с. 59 посібника. З'ясуємо, чи є в дітей запитання, чи хоче хтось уточнити інформацію.

ІГРИ ЗІ СЛОВАМИ

1. Дослідження “Як одна літера може змінити слово”.

Вимовте пари слів:

- Липа — лапа, сом — сум, бук — бик, лак — лук.
- Білка — гілка, грати — брати, Марина — малина.

Запитання до дітей

- Голосні чи приголосні звуки змінили звучання та значення слів кожної пари?

Запропонуйте дітям скласти жартівливе речення, використавши в ньому одну з пар слів.

2. Літера змінює слово.

У поданих словах (слива, шити, серп, там, куля) треба замінити глухий приголосний на парний йому дзвінкий так, щоб утворилося нове слово. Учні записують пари слів у зошиті. Наприклад, суп — зуб.

3. Слова заплуталися.

Діти читають вірш Петра Сороки “[Гриб і грип](#)”, пояснюють, що саме спричинило плутанину в значенні слів.

ВАРІАНТИ ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

1. Виконати завдання з робочого зошита “[Тренажер з правопису](#)” (частина 1, с. 46).

2. Придумати історію з плутаниною слів (див. приклад у завданні 3), обігравши слова каска — казка.

Урок підготувала й провела **Ольга Коваленко**, школа “Соняшник”, м. Київ